

Партнер в Україні

Партнер у США

Інститут Кеннана,
Міжнародний центр
підтримки науковців
ім. Вудро Вілсона

Члени робочої групи

Співголова: Галина Усатенко,
директор з програм розвитку
громадянського суспільства Фонду
“Європа XXI”

Співголова: Ніколас Данілофф,
професор журналістики
Північносхідного університету
Рената Кость-Гарматій, керівник
українських програм Інституту
Кеннана Міжнародного центру
підтримки науковців ім. Вудро
Вілсона

Ельжбета Ольховська,
співробітниця Центру міжнародної
підготовки Канадського інституту
підготовки журналістів для
громадського телебачення та
радіомовлення

Роберт Тінслі, директор програм
Міжнародного центру
журналістики

Андрій Масальський, начальник
Управління інформаційної
політики та зв'язків з
громадськістю Секретаріату
Кабінету Міністрів України

Павло Мацепа, головний
консультант Головної
інформаційної служби
Секретаріату Президента України

**Сергій Петешов (псевдонім
Гармаш)**, керівник Центру
досліджень соціальних перспектив
Донбасу/Радіо “Свобода”

Інна Підлуська, президент Фонду
“Європа XXI”

Робоча група з питань інформаційної політики та ЗМІ: ПЛАН ДІЙ

Міжнародні спостерігачі з'їхалися в Україну у листопаді 2004 р. для спостереження за президентськими виборами. Засоби масової інформації стали центром дискусій, оскільки багато уваги приділялося питанням ролі державних ЗМІ, урядових інструкцій (*темників*) як формі цензури та журналістів, що їх наймали на роботу задля висвітлення “політики партії”. Поміж тим, ЗМІ в Україні уже були в центрі уваги численних урядових проектів технічної допомоги упродовж останнього десятиліття.

Сьогодні є спроба створити міжнародну коаліцію медіа-експертів, які б працювали разом з українськими засобами масової інформації з метою надавати їм організаційну, правову підтримку і допомагати у професійній підготовці кадрів, позаяк це необхідно для створення по-справжньому незалежних, підзвітних громадськості ЗМІ.

Українські засоби телерадіомовлення відіграватимуть украй важливу роль для виборів до Верховної Ради України, що відбудуться 26 березня 2006 р., а доти питання громадського телебачення і радіомовлення залишатиметься у центрі дискусій. Вірогідно, що одразу ж після виборів прихильники медіа-реформи зможуть просунути уперед у вирішенні питання її проведення. А чи готовими будуть Україна та міжнародна спільнота, коли цей момент настане?

Попередні рекомендації, вироблені і прийняті на червневому засіданні 2005 р. у Вашингтоні:

Після зустрічі з представниками Федеральної комісії зв'язку США, Національного громадського радіо та іншими державними службовцями і неурядовими експертами, що працюють у галузі масової інформації США, члени робочої групи з питань ЗМІ дійшли висновку, що медіа-політика повинна бути спрямована на досягнення таких результатів:

- оптимізація і удосконалення функцій Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення (НРТР);
- дотримання етичних і професійних стандартів журналістської діяльності;
- проведення навчання державних службовців, які працюють зі ЗМІ та займаються питаннями зв'язків з громадськістю;
- розвиток і підтримка інституцій громадського телерадіомовлення в Україні.

Питання та пропозиції щодо медіа-політики, які слід розглянути (листопадове

засідання):

У ході нашої підготовки до другого раунду дискусій, що пройшли у листопаді 2005 р. у Києві, було виявлено, що деякі рекомендації у царині медіа-політики потребують корегування, а робочій групі варто переглянути пріоритетність наданих рекомендацій, беручи до уваги принципи зміни в розстановці політичних сил в Україні, зокрема у процесі підготовки до виборів у Верховну Раду України, що пройдуть у березні 2006 р. Відтак, ми застановилися на таких рекомендаціях:

1. Мають місце неефективні інформаційні потоки та зв'язки між пресою та урядовцями, що створює складні стосунки між політиками і громадськістю.

Відтак, аби поліпшити ці стосунки, ми рекомендуємо:

- надавати допомогу прес-секретарям, проводячи для них навчання. Зараз вони не зовсім адекватно виконують свою роботу з налагодження контактів між урядовцем, для якого вони виконують прес-секретарські функції, і громадськістю, а прес-конференції використовуються радше не як інструмент формування інформаційних потоків, а як “зброя” проти певного урядовця чи журналіста. Ми радимо використовувати для цього експертів у галузі ЗМІ чи зв'язків з громадськістю, зокрема зі Сполучених Штатів;
- залучати ресурси, що використовуються для освітніх і професійно спрямованих навчальних програм для урядовців США та інших країн;
- проводити навчання для журналістів щодо якнайефективнішого проведення прес-конференцій;
- проаналізувати можливість використання прес-центрів інститутів журналістики для навчання як журналістів, так і державних службовців;
- працювати з іншими робочими групами над інформаційною складовою у їхній царині.

2. Є чимало різних урядових і неурядових організацій, які б хотіли надавати допомогу українським ЗМІ, але бракує координації та розуміння реальних місцевих проблем.

Відтак, необхідно, надаючи допомогу ЗМІ, поєднувати міжнародні підходи з регіональною специфікою українських ЗМІ.

- плани допомоги засобам масової інформації слід складати з урахуванням місцевих потреб, а не просто копіювати моделі, що використовуються для ЗМІ в інших країнах;
- слід створити інформаційний центр, що відповідатиме за координацію всіх організацій, які надають фінансову чи іншу допомогу ЗМІ;
- слід зосередити увагу на розвитку регіональних засобів масової інформації через проведення навчання та консультацій.

3. Має місце той факт, що ресурси Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення (НРТР) є обмеженими. НРТР недостатньо наділений законодавчою владою (наприклад, немає вимоги щодо зазначення у ліцензії на право телерадіомовлення імен власників – фізичних осіб, подаються лише назви компаній), відтак, НРТР має труднощі щодо регламентації теле- і радіоканалів і протидії монополістичній поведінці.

Відтак, необхідно підтримати цей незалежний регулятивний орган (єдиний орган такого типу у країнах колишнього Радянського Союзу, еквівалент Федеральної комісії зв'язку США), і ми рекомендуємо:

- надавати методологічну і юридичну підтримку, організувати стажування і навчальні поїздки/обміни, надавати допомогу НРТР у її регламентуючій діяльності;
- поширювати досвід країн Європи та Північної Америки щодо ліцензування операторів кабельного телебачення;
- надавати НРТР допомогу у розробці політики щодо цифрового мовлення і нових ЗМІ;
- сприяти організаціям громадянського суспільства у розвитку медіа-моніторингу на добровільних засадах і допомагати у перевірці судових рішень, винесених щодо ЗМІ;

- сприяти міжвідомчій співпраці в Україні, зокрема щодо бюджетного процесу.

4. Має місце брак політичної волі щодо створення громадського телерадіомовлення.

Відтак, у короткостроковій перспективі є необхідність трактувати громадське телерадіомовлення радше як механізм, а не ціль, з тим, аби розглянути інші фактори впливу на ЗМІ. У процесі підготовки до майбутніх виборів **ми рекомендуємо**:

- ініціювати діалог з Комітетом Верховної Ради України з питань свободи слова та інформації з метою досягнення консенсусу щодо форми громадського телерадіомовлення;
- спробувати залучити представника Комітету до робочої групи з питань інформаційної політики та ЗМІ;
- розробити “кампанію інформування громадськості”, яка б:
 - просувала ідею громадського телерадіомовлення, поліпшувала поінформованість про громадське телерадіомовлення і формувала на нього попит;
 - покладалася на результати опитування, а не на сприйняття громадського телерадіомовлення і ставлення до нього;
 - передбачала аналіз економічної доцільності та бізнес-план для ділової і політичної еліти;
 - демонструвала широкій громадськості можливості програмного продукту.
- провести оцінку моделей громадського телерадіомовлення, що застосовуються в інших країнах, та вивчити, наскільки прийнятними вони є для української ситуації.

5. Має місце недостатня співпраця між освітніми закладами, що готують журналістів, медіа-спеціалістів і посадовців.

Відтак, з метою розвитку освітніх закладів і досягнення ними більшої ефективності **ми рекомендуємо**:

- провести зустріч з Комітетом у справах навчальних програм з журналістики Міністерства освіти і науки України з метою сприяти включенню в освітній процес навчальних програм більш практичного спрямування;
- перекладати навчальні матеріали українською мовою;
- стимулювати розвиток незалежних ЗМІ шляхом сприяння системі цілісного навчання, що включатиме редакторську справу, виробництво медійного продукту, менеджмент, маркетинг, здобуття навичок роз’яснювально-пропагандистської діяльності тощо.

6. Має місце правова невизначеність щодо медіа-інституцій та журналістів.

Відтак, з метою зміцнити правову базу щодо ЗМІ **ми рекомендуємо**:

- акцентувати роль роз’яснювально-пропагандистської діяльності;
- надавати допомогу у розробці нормативних актів з питань ліцензування теле- і радіомовлення;
- надавати допомогу у розробці нових платформ, зокрема у сфері цифрового програмного продукту;
- провести аналіз норм законодавства про відповідальність за поширення наклепів на державних службовців;
- розвивати правосвідомість журналістів і державних службовців у царині юридичних прав і правових критеріїв.

7. Існує висока ймовірність, що місцеві телерадіомовні компанії не матимуть можливості подавати неупереджену інформацію про майбутні вибори до Верховної Ради України.

Відтак, аби допомогти регіональним телерадіомовним компаніям в неупередженому висвітленні процесу виборів до Верховної Ради, **ми рекомендуємо**:

- надавати підтримку регіональним телерадіомовним компаніям, що зараз знаходяться під контролем політичних організацій або власників-олігархів. Уже є чимало громадських організацій (деякі існують завдяки фінансуванню Агентства США з міжнародного розвитку), що мають достатній потенціал, аби підтримувати зв’язок з цими компаніями і безпосередньо надавати їм необхідну допомогу.

За більш детальною інформацією просимо звертатися до Фондації “Україна – США” за адресою:
04070, м. Київ
вул. Боричів Тік, 35-в
Тел.: 380 (044) 537-6230
Факс: 380 (044) 537-6231
www.usukraine.org/dialogue.shtml